

2019 Prinsjesdagmemo

Voldoende en goed opgeleide professionals zijn onmisbaar voor goede zorg en welzijn

De arbeidsmarkt is misschien wel het belangrijkste thema voor de sector Zorg en Welzijn in de komende jaren. Oplossingen zijn nodig op verschillende niveaus, waarbij een sleutelrol is weggelegd voor regionale samenwerking. Op regionaal niveau steken zorg- en welzijnsorganisaties veel energie in het behouden, werven en opleiden van medewerkers. Tegelijk is het ook duidelijk dat er meer nodig is. Dat is de toegevoegde waarde van de 14 regionale werkgeversorganisaties. Door partijen bij elkaar te brengen, zoals in de Regionale Actieplannen Aanpak tekorten (RAAT's), projecten uit te voeren, anders werken te stimuleren en kennis te delen. Vanuit eigen initiatief en gezamenlijke programma's. En in samenhang met landelijk beleid, zoals het VWS actieprogramma 'Werken in de Zorg' in samenwerking met het Actie Leer Netwerk.

RegioPlus, het samenwerkingsverband van 14 regionale werkgeversorganisaties, wil de 'impact' vergroten door programma's te ontwikkelen en uit te voeren, nieuwe initiatieven te stimuleren en samenwerking met regionale en landelijke partners te realiseren. De betrokkenheid van zorg- en welzijnsprofessionals, speelt hierin een grote rol.

We vinden het belangrijk dat de regionale inspanningen alle ruimte krijgen om succesvol te zijn zodat we pro actief kunnen werken aan voldoende en goed opgeleide zorgprofessionals. Reden voor ons om – net als voorgaande jaren – de Miljoenennota 2020 door te nemen en inzicht te geven in de relevante plannen, wijzigingen, kansen en (financiële) consequenties voor de zorg- en welzijnssector. In deze RegioPlus Prinsjesdagmemo 2019 vind je hiervan een samenvatting per ministerie.

Veel leesplezier.

Hartelijke groet,

Jelle Boonstra
Directeur

RegioPlus

RegioPlus is het samenwerkingsverband van de veertien regionale werkgeversorganisaties in zorg en welzijn. Binnen het samenwerkingsverband werken de regio's intensief samen aan het in balans brengen en houden van de arbeidsmarkt. RegioPlus initieert, ondersteunt, onderzoekt en vormt de schakel tussen regionaal en landelijk arbeidsmarktbeleid.

Kijk voor meer informatie op www.regioplus.nl.

Inhoud

1. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	4
2. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	7
3. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	19
4. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	21
5. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat	25
6. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid	27

1. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

In de beleidsagenda van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) worden de volgende thema's uitgelicht:

- Een sterke en levendige lokale democratie met burgerparticipatie;
- Een waardegedreven digitale overheid: een inclusieve digitale samenleving;
- Ondersteuning voor kwetsbare doelgroepen: arbeidsbeperkten en mensen in een kwetsbare maatschappelijke positie;
- Versnelling naar een grenzeloos samenwerkende overheid;
- Duurzaam wonen en leven in heel Nederland.

Voor de (regionale) arbeidsmarkt van zorg en welzijn kan het beleid van BZK op termijn helpen om burgers gemakkelijker digitaal te betrekken bij beleid. Dit geldt dus ook voor cliënten en medewerkers in zorg en welzijn. Denk aan de inzet van digitale participatietools die onderzocht worden. Daarnaast kunnen lokale overheden en samenwerkende partijen gegevens makkelijker uitwisselen als de overheid daarin één lijn trekt. Dit kan kansen bieden voor betere en efficiëntere (regionale) ketensamenwerking voor kwetsbare doelgroepen.

BZK stimuleert met haar beleidsagenda het realiseren van banen voor arbeidsbeperkten. Eveneens ondersteunt zij gemeenten bij het verbeteren van oplossingen voor personen in een sociaal-maatschappelijk kwetsbare positie.

Sterke lokale democratie / burgerparticipatie

Gemeenten zijn steeds actiever in het betrekken van inwoners bij besluitvorming en uitvoering. Inwoners hebben daar behoefte aan, omdat op lokaal niveau steeds vaker keuzes gemaakt worden met een grote impact op het dagelijkse leven. Neem bijvoorbeeld het [Klimaatakkoord](#), de jeugdzorg, woningbouw en inburgering. Digitalisering biedt mogelijkheden om mensen beter te betrekken. Daarom onderzoekt en test BZK in de Proeftuin Lokale Digitale Democratie hoe we met (open source) digitale participatietools mensen beter kunnen betrekken.

Meer regie over persoonsgegevens

DUO ontvangt een bijdrage voor het project Blauwe Knop. Dit is een gezamenlijke pilot van DUO, VNG en CAK/UWV voor een hulpmiddel om burgers regie te geven over hun persoonlijke gegevens. Het gaat in eerste instantie om een pilot waarmee burgers gewaarmerkte bestanden kunnen downloaden.

Versnelling naar een grenzeloos samenwerkende overheid

Om echt tot betere oplossingen te komen moet het Rijk beter samenwerken met andere overheden. Dat gebeurt steeds meer in nationale programma's, regiodeals, city deals, woondeals en in de regiospecifieke aanpak van het Interbestuurlijk Programma (IBP).

Programmastart Interbestuurlijk Programma (IBP)

Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen starten met een [interbestuurlijk programma](#) en een gezamenlijke agenda. Hun belangrijkste doel is een optimale samenwerking tussen de overheden, zodat er rond belangrijke maatschappelijke opgaven een meer gezamenlijke aanpak tot stand komt. In 2020 doet BZK dit onder andere via een leer- en inspiratietraject waarin het lessen trekt uit de verschillende opgaven uit het IBP. Met als doel om tot innovatieve oplossingen te komen. Daarnaast zet het ministerie in op het ondersteunen van de lokale en regionale praktijk, evenals het brengen van lokale knelpunten en voorbeelden naar Den Haag. Ondersteuningsstructuren komen tot stand via subsidies en bijdragen.

Grensoverschrijdende samenwerking

De samenwerking met de buurlanden, die in 2018 een nieuwe impuls (Kamerstukken II, 2018/19, 32851, nr. 53) kreeg, heeft in 2019 geresulteerd in nieuwe samenwerkingsagenda's. Het doel is om economische groei en sociale en fysieke leefbaarheid in de grensregio's te versterken, door kansen en initiatieven te ondersteunen en de juiste randvoorwaarden te creëren. Het ministerie van BZK werkt in 2020 verder aan de uitvoering van deze samenwerkingsagenda's. Er is daarbij bijzondere aandacht voor de uitvoering van afspraken in het kader van de regiodeals in de grensregio's, uitwisseling van jongeren in de grensregio, de grenslandagenda met Noordrijn-Westfalen en de aanpak van grensknelpunten in het Nederlands-Vlaamse grensgebied.

Kwetsbare doelgroepen

Ondersteuning van gemeenten

BZK ondersteunt gemeenten bij het verbeteren van oplossingen voor personen in een sociaal-maatschappelijk kwetsbare positie. Dit gebeurt onder andere door innovatieve trajecten via het [Programma Sociaal Domein](#). Ook is er ondersteuning bij de implementatie van een persoonsgerichte aanpak voor kwetsbare personen en hun omgeving. Samen met gemeenten en de VNG zorgt BZK dat hulpverleners in de wijk beter en eerder hulp op maat kunnen bieden aan inwoners met complexe en urgente sociale problemen (multiproblematiek). In 2020 geeft BZK verdere ondersteuning aan een betere inrichting van gegevensverwerking. Het ministerie werkt aan een wetsvoorstel om gemeenten beter in staat te stellen gegevens te verwerken ten behoeve van een integrale aanpak bij multiproblematiek.

Realisatie van banen voor arbeidsbeperkten

Markt en overheid werken samen aan de realisatie van banen voor arbeidsbeperkten in de periode tot en met 2025 - samen naar de 125.000 banen! BZK wil met het initiatief 'Maatwerk voor Mensen' afspraken maken tussen overheidswerkgevers en leveranciers over banen voor arbeidsbeperkten. Het ministerie verstrekt subsidie om de realisatie hiervan te stimuleren. Bijvoorbeeld door bij te dragen aan het bevorderen van afspraken tussen overheidswerkgevers en leveranciers over social return.

De [Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk \(UBR\)](#) draagt bij aan de arbeidsmarktopgaven van de maatschappij en het Rijk voor mensen met een arbeidsbeperking. Zo is UBR eind 2016 met de programmaorganisatie Binnenwerk gestart. Deze organisatie creëert banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Voor rijksonderdelen verzorgt Binnenwerk het werven, begeleiden en organiseren

van banen. Het programma Binnenwerk geeft invulling aan de Wet Arbeidsparticipatie en het convenant Banenafpraak. Het programma wordt gefinancierd vanuit deelnemende organisaties.

Wet normering topinkomens

De evaluatie van de [Wet normering topinkomens](#) wordt afgerond in 2020. De afronding van de besluitvorming over het wetsvoorstel tegen ontwijkingsconstructies vindt naar verwachting eveneens in 2020 plaats.

2. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) blijft werken aan toegankelijke en betaalbare zorg die merkbaar beter wordt voor mensen, nu en in de toekomst. Dat houdt in: van focus op ziekte en zorg naar een focus op gezondheid en gedrag. Van medicalisering en hospitalisering naar zorg en ondersteuning dichtbij mensen. Van denken in eerste-, tweede- en derdelijnszorg naar samenhangende zorg rondom mensen. Van complexiteit, regeldruk en offline naar anders en slimmer werken, datagedreven en digitaal. Waarbij de regio steeds het uitgangspunt is. De druk op de toekomstige arbeidsmarkt – in 2040 is één op de vier werkenden werkzaam in de zorg – is onrealistisch. VWS wil mede daarom verkennen hoe de governance binnen het zorgstelsel kan worden versterkt om de (toekomstige) zorgvraag in de regio in te kunnen vullen. Dat kan aanpassingen binnen het stelsel vergen.

Versterking regionaal onderwijs- en arbeidsmarktbeleid

Met de subsidie aan RegioPlus investeert VWS in een goed werkende, landelijk dekkende regionale arbeidsmarktinfrastructuur. Het regionaal arbeidsmarktbeleid staat in 2020 in het teken van het [Actieprogramma Werken in de Zorg](#) en in het bijzonder de 28 [regionale actieplannen aanpak tekorten \(RAAT\)](#). Voor regionaal arbeidsmarktbeleid is in 2020 € 17,5 miljoen beschikbaar.

Het actieprogramma Werken in de Zorg investeert in een pakket aan maatregelen gericht op het vergroten van de instroom in de zorgsector. Met een sluitende aanpak worden geïnteresseerden toegeleid naar een baan of opleiding in de zorg. Het betreft verschillende maatregelen zoals een scholingsimpuls en loopbaanadvies. Dit gebeurt onder andere via [SectorplanPlus](#) en [Sterk in je Werk](#).

Topsectoren beleid

VWS haakt actief aan bij de ontwikkelingen in de regio om te weten wat er speelt, wat er nodig is, wie daarbij aan zet is en wat VWS verder kan doen ter ondersteuning. Zo is VWS betrokken bij initiatieven in Flevoland, Land van Cuijk, Drenthe, Zeeland en Den Haag. De komende tijd krijgt die betrokkenheid in meerdere regio's vorm. Ook de NZa denkt en werkt mee met regionale initiatieven.

Samenwerking in de regio

De samenwerking in de regio kan op initiatief van verschillende partijen plaatsvinden. Als initiatief hiertoe ontbreekt, is de afspraak in de hoofdlijnenakkoorden dat de inkopende partijen de rol op zich nemen om tot een gedeeld beeld te komen. Dat beeld voedt vervolgens in elke regio het gezamenlijke gesprek over de opgave in die regio. Die opgave zal zich moeten vertalen in de praktijk van de zorgverleners en het inkoopbeleid van gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren. Deze partijen hebben aangegeven dat de zorgkantorregio's daarvoor de geëigende regio-indeling vormen, maar flexibiliteit is mogelijk.

Het gaat er om dat in elke regio een brede basis van preventie, ondersteuning en zorg op orde is. Dat mensen de garantie hebben dat ze niet tussen wal en schip vallen, dat de structuren staan en stevig zijn. En dat we beter omgaan met schaarste aan middelen en mensen. Zorginkopers zijn veroordeeld tot elkaar om dat de komende tijd waar te maken.

Werken in de Zorg

Het [actieprogramma Werken in de Zorg](#) wordt geïntensiveerd. Voldoende medewerkers die goed toegerust en tevreden zijn met het werk dat zij doen: dát is de doelstelling van dit programma. VWS ondersteunt deze doelstelling met extra middelen voor zorginstellingen vanuit [SectorplanPlus](#) (€ 50 miljoen extra bovenop de € 370 miljoen) om nieuwe medewerkers te scholen. Maar ook door loopbaanoriëntatie via [Sterk in je Werk](#), via de sociale partners met een bijdrage voor marktconforme loonontwikkeling, de wervingscampagne [Ik Zorg](#) en een nieuw regioteam om in de regio extra ondersteuning te geven. VWS monitort de voortgang van deze aanpak via een aantal kernindicatoren.

Kiezen en toeleiden

De minister is verantwoordelijk voor het stimuleren van beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd zorgpersoneel.

Extra personeel

Door € 4,4 miljoen voor het aanstellen van extra personeel is het mogelijk extra aandacht te besteden aan het donatieproces door de zeven orgaandonatieregio's, waarin ziekenhuizen samenwerken aan orgaandonatie.

In 2020 wordt geïnvesteerd om de inzet van geestelijke verzorgers (aanvullende inzet van ongeveer 200 verzorgers/50 FTE) te vergroten. Dit gebeurt door een verhoging met € 7 miljoen van de regeling [Palliatieve Terminale Zorg](#). Deze middelen komen vanuit het regeerakkoord ([waardig ouder worden](#)). Deze middelen kunnen worden ingezet voor consulten voor de omgeving van mensen die in de thuissituatie in de palliatieve fase zijn, evenals voor de omgeving van mensen vanaf 50 jaar met een zingevingsvraagstuk.

Om de doelstelling van het programma [Thuis in het Verpleeghuis](#) (voldoende tijd, aandacht en goede zorg voor alle bewoners in het verpleeghuis) te bereiken, wordt ook in 2020 ingezet op het aantrekken en behouden van voldoende, gemotiveerde en gekwalificeerde zorgverleners. Hiertoe lopen de extra kwaliteitsmiddelen in 2020 op tot € 1,8 miljard van de totaal beschikbaar gestelde € 2,1 miljard. Ondersteuning voor de uitvoering van het kwaliteitskader komt vanuit 'Waardigheid en Trots op locatie'. Hiermee krijgen instellingen inzicht in de mate waarin zij voldoen aan de thema's van het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg. De ondersteuning van zorgaanbieders en het extra personeel moeten uiteindelijk leiden tot een hogere cliënttevredenheid.

Maatschappelijke diensttijd

De maatschappelijke diensttijd (MDT) is een kans voor jongeren om hun talenten te ontdekken, van betekenis te zijn, nieuwe mensen te ontmoeten en keuzes te maken voor de toekomst. Hun persoonlijke ontwikkeling en vrijwillige inzet voor anderen maakt onze samenleving sterker. Er is

voor gekozen om dit programma gezamenlijk via proeftuinen in de praktijk te ontwerpen. Begin 2020 gaat MDT een nieuwe fase in. We gaan dan van experiment naar de officiële start van MDT. Voor de MDT-trajecten die in 2020 beginnen wordt € 100 miljoen ingezet. De inzet is om MDT flink op te schalen, zodat overal in het land MDT-plekken worden aangeboden en er een goede balans is in de verscheidenheid van deelnemende jongeren en maatschappelijke organisaties. Dit gebeurt door middel van een vierde subsidieoproep, die is uitgezet door ZonMw.

Leren en opleiden

De minister is verantwoordelijk voor kwalitatief goede en toekomstbestendige opleidingen. Hiertoe financiert het ministerie instrumenten om personeel in de zorg goed op te leiden en bij te scholen. Denk aan SectorplanPlus, Stagefonds Zorg, de subsidieregelingen kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg en Opleidingen in een Jeugd ggz-instelling en de beschikbaarheidsbijdrage medische vervolgoopleidingen.

In de begroting 2020 zijn alle activiteiten met betrekking tot opleidingen, beroepenstructuur en arbeidsmarkt samengebracht. In de begroting 2019 waren dit nog afzonderlijke posten.

Stage

Met de [Subsidieregeling stageplaatsen zorg II](#) worden zorginstellingen gestimuleerd tot het aanbieden van kwalitatief goede stageplaatsen. Voor het studiejaar 2019–2020 is € 112 miljoen beschikbaar.

De subsidieregeling vaccinatie stageplaatsen zorg draagt eraan bij dat jaarlijks 30.000 tot 35.000 stagiairs gevaccineerd worden tegen hepatitis B. In 2020 is hiervoor € 5,6 miljoen beschikbaar.

Specialisatie zorgopleidingen

Voor zorgopleidingen is het beleid er op gericht dat voldoende gespecialiseerde artsen worden opgeleid voor de uitvoering van de [Wet publieke gezondheidszorg](#) en de [Jeugdwet](#). In 2020 is voor deze opleidingen € 21 miljoen beschikbaar. Verpleegkundig specialisten (VS) en physician assistants (PA) leren om minder complexe en routinematige taken van de huisarts of de specialist over te nemen. Naar verwachting is de instroom in 2020 maximaal: 700. Daarnaast wordt de instroom in studiejaar 2019–2020 incidenteel verhoogd met 90 opleidingsplaatsen. Hiervoor is in 2020 in totaal een bedrag van € 38 miljoen beschikbaar.

Opleiding in de ggz

De [regeling Opleiding in een Jeugd ggz-instelling](#) wil borgen dat zorgverleners in de jeugd-ggz tijdens hun opleiding ook praktijkervaring kunnen opdoen. Het beleid is geëvalueerd in de evaluatie beschikbaarheidsbijdragen voor medische vervolgoopleidingen. Op grond van de evaluatie van de regeling zelf is deze verlengd tot 2022. In 2020 is voor de regeling € 1,5 miljoen beschikbaar.

In het hoofdlijnenakkoord ggz is € 0,9 miljoen beschikbaar gesteld voor het opleiden van negen verslavingsartsen. In verband met de startdatum van de opleiding in september 2019 is hiervan € 0,6 miljoen voor 2020 gereserveerd.

Kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg (KPZ)

Voor de [kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg \(KPZ\)](#) is het doel om ziekenhuizen en UMC's te stimuleren meer en strategischer te investeren in bij- en nascholing van personeel. In het hoofdlijnenakkoord medisch-specialistische zorg 2019–2022 hebben partijen afgesproken dat de middelen voor de KPZ beschikbaar blijven voor de sector (circa € 200 miljoen per jaar).

SectorplanPlus

Bovenop de € 370 miljoen die al beschikbaar was gesteld voor SectorplanPlus komt € 50 miljoen extra beschikbaar voor scholing van personeel in de zorg. Voor tijdvak 4 (2020–2021) van het SectorplanPlus resteren uitsluitend nog arbeidsmarktmiddelen voor de verpleeghuissector. Om dit tijdvak breed open te kunnen stellen zijn ook middelen voor de overige sectoren nodig. Dit is niet alleen wenselijk om het enthousiasme ook voor die sectoren vast te houden en daarmee de samenwerking in de regio's te stutten, maar vooral nodig om mensen in de overige sectoren op te leiden en te laten instromen. Zij kunnen uiteindelijk ook in de verpleeghuissector aan de slag gaan, maar zijn los daarvan sowieso allemaal hard nodig met het oog op de arbeidsmarktopleiding.

Opleiden van professionals

VWS noemt daarnaast nog twee groepen professionals expliciet in de begroting:

- Investeren in vakmanschap van jeugdprofessionals. Het leren bij jeugdprofessionals moet dicht op de uitvoeringspraktijk vorm krijgen. Het gaat om een uitwisseling tussen lokale praktijken, tussen (jeugd)regio's, tussen wetenschap en praktijk. Ook afspraken en een open dialoog met werkgevers en gemeenten zijn hierbij van belang. Op verzoek van het platform jeugdzorg wordt een arbeidsmarkttafel jeugdhulp vormgegeven. Overheid, gemeenten en sociale partners werken aan het oplossen van de knelpunten en het nemen van maatregelen.
- In 2020 is € 2,8 miljoen gereserveerd aan subsidie waardoor apothekhouders en hun praktijkondersteuners, via een programma van het KNMP, hun competenties als zorgverlener kunnen vergroten.

Werken en behoud

De minister is verantwoordelijk voor het stimuleren van een logische beroepenstructuur die aansluit op de huidige en toekomstige zorg- en ondersteuningsvraag. Daarbij pakt hij de regie over het voorkomen van systeemrisico's bij financiering in de zorg en regisseert hij de verlaging van regeldruk in de zorg. VWS zet extra in op het behouden van mensen die nu in de zorg werken. Het gaat om stimuleren van goed werkgeverschap, het terugdringen van overbodige administratie en een lagere werkdruk om zo de te hoge uitstroom te stoppen.

Taakherschikking, jobcarving en jobcrafting

Taakherschikking is de komende jaren belangrijk om in te spelen op de veranderende en stijgende zorgvraag. Door taakherschikking doen professionals werkzaamheden die echt tot hun kerntaken en specialisme behoren. Dit komt het werkplezier en daarmee het behoud van medewerkers, de kwaliteit én de doelmatigheid van professionals ten goede en daarmee de effectiviteit van de zorg. In 2020 start het experiment met taakverschuiving van tandartsen naar mondhygiënist.

Ondersteuning vindt plaats uit de middelen die zijn vastgesteld in de bestuurlijke akkoorden medisch-specialistische zorg en huisartsenzorg en de bestuurlijke afspraken paramedische zorg. Naast taakherschikking kunnen werkgevers ook jobcarving en jobcrafting gericht inzetten. Dit betekent dat zij veel meer naar de persoon met zijn of haar talenten kijken en niet alleen naar wat een concrete vacature vraagt. Taakherschikking, jobcarving en jobcrafting leveren een positieve bijdrage aan het actieprogramma Werken in de Zorg en daarmee aan het terugdringen van de personeelstekorten.

De ingezette taakherschikking en de inzet van nieuwe beroepen, zoals de Bachelor Medisch Hulpverlener, zal worden gemonitord en geëvalueerd. Ook wordt er via ZonMw geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van een onderzoeksinfrastructuur voor verpleegkundigen en verzorgenden. Hiervoor is € 12 miljoen beschikbaar in de periode 2019–2025.

Verder wordt onderzoek gedaan naar de functiedifferentiatie van mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen. Hiervoor is € 5 miljoen beschikbaar voor de periode 2019 tot en met juni 2023.

Het kabinet wil dat mensen de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek krijgen. Als het kan in de eigen omgeving. Het liefst gewoon thuis. VWS wil dat zorg in 2030 50 procent meer of vaker in de eigen leefomgeving wordt georganiseerd (in plaats van in zorginstellingen), samen met het netwerk van mensen.

Werken in de Zorg

Op 14 maart 2018 is het [Actieprogramma Werken in de Zorg](#) uitgebracht. Samen met partijen in het veld werkt het ministerie om voldoende, tevreden en deskundige medewerkers beschikbaar te hebben in de zorg. Het zwaartepunt van de aanpak ligt in de regio. Daar zijn en worden op basis van regionale analyses in [regionale actieplannen aanpak tekorten](#) (RAAT's) afspraken gemaakt over meer opleidingsplaatsen, afhankelijk van de (toekomstige) vraag. Ook zijn er afspraken over betere stagebegeleiding en nieuwe innovatieve onderwijsvormen, zodat onderwijs en praktijk beter op elkaar aansluiten. Partijen in de zorg, verenigd in RAAT, zetten zich via concrete acties in om deze regionale afspraken te realiseren. De [commissie Werken in de zorg](#) zal ook in 2020 via bestuurlijke voortgangsgesprekken de voortgang in de regio monitoren en adviseren over verbeteringen in de aanpak.

Actie Leer Netwerk

Via het [Actie Leer Netwerk](#) worden ervaren belemmeringen in wet- en regelgeving onderzocht en oplossingen en goede voorbeelden verspreid.

Ik Zorg wervingscampagne

Met de [wervingscampagne Ik Zorg](#) zet het ministerie met het veld in op het (weer) interesseren van mensen voor Zorg en Welzijn. In elke regio kunnen geïnteresseerden terecht bij regionale contactpunten voor loopbaanoriëntatie, een opleiding en/of een (oriëntatie)baan in de zorg op maat. De focus van het programma ligt de komende periode op behoud van medewerkers en anders werken. De indicatoren met betrekking tot de ambitie van voldoende, goed toegeruste en tevreden medewerkers staan in de beleidsagenda. In het voorjaar en het najaar van 2020 rapporteert VWS aan

de Tweede Kamer over de voortgang, zowel met betrekking tot het doel als de onderliggende actielijnen.

Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)

De [Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg \(Wet BIG\)](#) is een kwaliteitswet ter bescherming van patiënten. De doelstelling van de wet is tweeledig: het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening en het beschermen van de patiënt tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsbeoefenaren in de individuele gezondheidszorg. Het streven is om in 2020 een wetsvoorstel in de Tweede en Eerste Kamer te laten behandelen dat onder andere gaat over de invoering van deskundigheidsbevordering. Meer specifiek biedt het wetsvoorstel een grondslag om bij algemene maatregel van bestuur de eisen voor herregistratie uit te breiden met deskundigheidsbevorderende activiteiten voor alle zorgverleners. Daarnaast belegt dit wetsvoorstel een adviestaak bij het Zorginstituut voor het beoordelen van aanvragen voor beroepenregulering, actualiseert het deskundigheidsgebied van de apotheker en harmoniseert het medisch tuchtrecht van Europees Nederland en Caribisch Nederland op een aantal kleine punten. Los daarvan wordt bezien of het nog wenselijk is om de regieverpleegkundige te reguleren in de Wet BIG. Dit wordt momenteel met betrokken partijen bezien, evenals mogelijke alternatieven.

Het CIBG is verantwoordelijk voor het beheer van het BIG-register en het SVB-Z. In totaal is voor deze taken in 2020 € 12 miljoen gereserveerd.

(Ont)Regel de Zorg

Het doel van het [programma \(Ont\)Regel de Zorg](#) is het zorgbreed merkbaar verminderen van de ervaren regeldruk voor professional én patiënt/cliënt. In het jaar 2020 vervolgt VWS de uitvoering van dit programma, samen met alle daarbij betrokken organisaties. Daarbij worden de uitkomsten van de monitoring die in de zomer van 2019 beschikbaar komen betrokken. Het gaat dan onder meer om merkbaarheidsscans, waarbij in verschillende sectoren wordt gemeten in hoeverre de maatregelen uit het programma al leiden tot een daadwerkelijk gevoelde afname van administratieve lasten. Ook monitort VWS de voortgang op de 155 acties uit het programma. In 2020 wordt de aandacht voor de lokale component van de regeldruk die zorgverleners ervaren geïntensiveerd. Hier speelt het ministerie onder andere op in door de inzet van speciale adviseurs voor verschillende domeinen en door de (Ont)Regelbus. Deze rijdt langs zorgaanbieders om op locatie samen met medewerkers en bestuurders aan de slag te gaan met interne regels.

Thuis in het Verpleeghuis

Het programma [Thuis in het Verpleeghuis](#) streeft naar voldoende tijd, aandacht en goede zorg voor alle bewoners in elk verpleeghuis. Om deze doelstelling te bereiken, zet VWS ook in 2020 in op het aantrekken en behouden van voldoende, gemotiveerde en gekwalificeerde zorgverleners. Zorgaanbieders kunnen gebruik maken van het ondersteuningsprogramma 'Waardigheid en Trots op locatie'. Hiermee krijgen zij inzicht in de mate waarin zij voldoen aan het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg. Zij kunnen ondersteuning ontvangen om de kwaliteit van de verpleeghuiszorg te verbeteren. De middelen die in 2021 en 2022 beschikbaar zijn voor Waardigheid en Trots op locatie worden doorgeschoven naar 2019 en 2020. De middelen worden aangewend voor een

ondersteuningsprogramma dat zorgaanbieders helpt om de doelen uit het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg te realiseren.

Programma Langer thuis

In 2020 zet het Programma Langer thuis in op het beter in beeld brengen van de effecten van haar maatregelen. Het doel is om merkbaar verschil te maken voor ouderen, mantelzorgers en professionals.

Ggz

Volgens het hoofdlijnenakkoord ggz gaan partijen met elkaar de regeldruk binnen de zorg verminderen en ervoor zorgen dat personeel op de juiste plek wordt ingezet.

Ambulancezorg

Bij de afschaffing van de regelingen rond Functioneel Leeftijdsonslag/Vervroegde Uittreding (FLO/VUT) zijn afspraken gemaakt om de continuïteit van ambulancezorg te garanderen en om een ongelijk speelveld tussen de verschillende soorten ambulancediensten (publiek, B3 en particulier) te voorkomen.

Voor de acute zorg is in 2020 in totaal € 0,7 miljoen beschikbaar. Onder andere voor de uitvoering van de afspraken uit het Actieplan ambulancezorg (TK 29 247, nr. 263) zodat de ambulancesector nu en in de toekomst goede ambulancezorg kan blijven bieden. Het doel van het actieplan is onder andere zorg te dragen voor voldoende en goed toegeruste ambulancezorgprofessionals. Zij kunnen bijdragen aan het oplossen van de druk op de acute zorg, door binnen de acute zorg de samenwerking te intensiveren en werkwijzen te uniformeren.

Innoveren en experimenteren

De minister is verantwoordelijk voor andere manieren van werken, het stimuleren van innovaties in de zorg en de ontwikkeling en toepassing van ontwikkelde kennis en bevorderen van (digitale) vaardigheden.

Met een andere manier van werken, inclusief meer gebruik van technologische mogelijkheden en ontwikkelingen op het gebied van e-health en andere innovaties, kunnen zorgprofessionals zich concentreren op waar het in de zorg écht om draait: zorg voor mensen. Daarvoor is wel vernieuwing in het onderwijs nodig, met meer aandacht voor innovatie en technologie en meer modulair en flexibel opleiden, rekening houdend met wat iemand al kan. Dat is nodig om de zorg goed georganiseerd, van hoog niveau en betaalbaar te houden.

Governance zorgstelsel

VWS wil met betrokken partijen verkennen hoe de governance binnen ons zorgstelsel kan en moet worden versterkt om aan de (toekomstige) zorgvraag in de regio tegemoet te kunnen komen. Als de urgentie (het 'waarom') steeds duidelijker wordt en de richting (het 'wat') steeds breder gedragen, dan is het zaak te bepalen 'hoe' de transformatie verder te brengen. En aan te wijzen wat daarvoor nationaal en regionaal in bestuurlijke zin en ten aanzien van toezicht nodig is.

Daartoe brengt VWS voor het zomerreces van 2020 een contourennota uit om in het parlement te bespreken. Hierbij maakt het ministerie gebruik van de inzichten en ontwikkelingen uit de beweging [De Juiste Zorg op de Juiste Plek](#). VWS brengt in beeld in welke mate de genoemde verwachtingen voor de regio's gerealiseerd worden:

- Is er een gedeeld regiobeeld met een daaruit voorkomende opgave voor de regio?
- Is een brede basis van preventie, ondersteuning en zorg in de regio op orde?
- Zijn er afspraken gemaakt over samenwerking, in elk geval op domeinoverstijgende onderwerpen?

Vervolgens verkent de contourennota wat er in de regio (nog meer) nodig is om de organisatie van de (voor)zorg en ondersteuning te verbeteren om aan de zorgvraag te voldoen en welke aanpassingen in de governance dit vraagt. Zo moet duidelijk worden waarover zorgpartijen in de regio's nadere afspraken moeten maken, welke regio-indeling daarbij wordt gehanteerd, welke partij het aanspreekpunt is in de regio en wat er in bestuurlijke zin nog meer nodig is om de organiseerbaarheid te verbeteren. Vanuit de wenselijkheid om de huidige zorgplicht van inkoopende partijen breder in te vullen, gaat het ook om de vraag hoe een regionaal opdrachtgeverschap (sterker) kan worden vormgegeven.

Schaarse capaciteit zorgpersoneel

In het Regeerakkoord zijn extra middelen vrijgemaakt om de schaarse capaciteit aan zorgpersoneel optimaal te benutten voor zorg en aandacht voor cliënten en patiënten. Daarin acht het kabinet het wenselijk digitaal ondersteunde zorg gericht in te zetten en de verspreiding van innovatieve werkwijzen (e-health) te bevorderen in en tussen regio's. VWS ondersteunt dit door het vergroten van digitale vaardigheden en het digitaal bewustzijn en door een impulsfinanciering voor persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO).

Informatiebeleid

Informatiebeleid is in de begroting 2020 nieuw en richt zich op programma's, kennis, informatie en innovatie. De subsidie aan het [Nationaal ICT Instituut in de Zorg \(Nictiz\)](#) valt onder de post informatiebeleid. Nictiz is het landelijke expertisecentrum dat ontwikkeling van ICT in de zorg faciliteert. Voor de invulling van de coördinerende functie die Nictiz heeft bij de ontwikkeling van ICT- en informatiestandaarden en als kenniscentrum is in 2020 een bedrag van € 6,3 miljoen beschikbaar. Om de zorgsector te ondersteunen bij de efficiënte inzet van standaarden en informatie, analyseert en duidt Nictiz ontwikkelingen in het gebruik van ICT in de zorg. Tevens fungeert Nictiz als nationaal en internationaal kennis- en expertisecentrum en vervult het een verbindende rol bij de ontwikkeling en het gebruik van ICT in de zorg.

Programma Innovatie en zorgvernieuwing

Voor het programma Innovatie en zorgvernieuwing zijn de activiteiten gericht op het bereiken van de drie doelstellingen die het kabinet in 2014 heeft geformuleerd ter ondersteuning van de brede maatschappelijke beweging naar:

- meer zelfredzaamheid,
- meer zelfregie en
- meer zelfzorg.

Hiervoor worden door het programma Innovatie en zorgvernieuwing subsidies verstrekt aan initiatieven die aan deze doelstellingen bijdragen. Naar aanleiding van de resultaten van de huidige drie doelstellingen zal VWS bezien op welke wijze ontwikkelingen in het gebruik van e-health de komende jaren worden gevolgd.

e-Health

Mede ingegeven door de enorme druk op de arbeidsmarkt, moet e-health of andere innovaties reguliere zorg vervangen. Er kan veel vaker gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die de techniek biedt.

Aan de [Stimuleringsregeling E-health Thuis \(SET\)](#) wordt in 2019 minder besteed dan verwacht. Het aantal aanvragen in 2019 blijft achter bij de verwachtingen doordat: (1) de regeling later is opengesteld, (2) de regeling nog bekendheid moest genereren binnen het veld en (3) het aanvragen- en beoordelingsproces tijd vraagt. De toename in de aanvraagstroom wijst erop dat de regeling nu aansluiting heeft binnen het veld en de middelen in latere jaren wel tot besteding komen.

In 2020 vindt er weer een e-health week plaats en worden nieuwe Health Deals gesloten. Met de extra middelen uit het Regeerakkoord continueert VWS het [communicatietraject Zorg van Nu](#). Hiermee komt het algemene publiek, evenals professionals, op de hoogte van kansen en mogelijkheden van innovaties in de zorg. VWS geeft een bijdrage aan enkele bestaande initiatieven in het veld voor bundeling en doorontwikkeling en om patiënten te ondersteunen bij de keuze voor betrouwbare gezondheidsinformatie en -apps.

Programma Volwaardig Leven

Mensen met een beperking en een langdurige intensieve zorgvraag zijn vaak levenslang en levensbreed afhankelijk van ondersteuning en zorg. Om ervoor te zorgen dat de zorgbehoefte en de beschikbare zorg en ondersteuning op elkaar aansluiten is het [programma 'Volwaardig Leven'](#) geïnitieerd. In 2020 werken ongeveer 35 aanbieders in het tweejarige vernieuwingstraject '[Begeleiding a la Carte](#)' aan verschillende thema's die voortkomen uit de kwaliteitsrapportages. Een verbijzondering van dit traject is de Innovatie-Impuls. Een traject waarin nog eens 35 aanbieders in 2020 intensiever gaan werken aan het verstevigen van de implementatie van technologie.

Opschaling innovatieve toepassingen

VWS spant zich in om de opschaling van innovatieve toepassingen van gezondheidstechnologie te versnellen. Veel technologieën met low tech, high impact zijn ook steeds meer zichtbaar in de zorg. Neem bijvoorbeeld contact op afstand, gebruik van slimme sensoren en zelfmetingen. Op deze manier kan technologie zorg verplaatsen (dichtbij huis), vervangen of voorkomen. Samenwerking binnen de zorg bij het invoeren van innovatieve toepassingen is cruciaal. Er zijn met partijen afspraken gemaakt hoe te komen tot meer uniforme toepassing en financiering. Dit moet het makkelijk en lonend maken voor zorgaanbieders om slimme zorg thuis actief aan te bieden aan patiënten/burgers.

Zo zijn er vouchers voor regionale samenwerking, data-analyses en de vergoeding voor de betrokkenheid van de patiënten. De grote belangstelling voor deze vouchers getuigt van veel energie op dit punt. Partijen leveren zelf goede voorbeelden aan op [dejuistezorgopdejuisteplek.nl](#), waar

mensen de juiste collega's kunnen vinden om van elkaar te leren en niet onnodig het wiel opnieuw hoeven uit te vinden. Zo ontstaat een community van voorlopers en aanhakers. Regionale en themaworkshops bieden handvatten om een begin te maken met het toepassen van onderdelen van de Juiste Zorg op de Juiste Plek, zoals een bijeenkomst over samenwerken tussen de eerste lijn en het sociaal domein. Ook wil VWS met de oprichting van een kennisplatform tot meer inzicht komen: welke vormen van de Juiste Zorg op de Juiste Plek werken wel en welke niet? En onder welke voorwaarden is opschaling mogelijk? Het kennisplatform zal een kennisagenda opstellen met thema's waar verder onderzoek nodig is en die richting kan geven aan VWS en kennisinstellingen.

Verplichtstelling digitale dossiervoering en elektronische uitwisseling van gegevens

De zorg is sterk gefragmenteerd, waardoor professionals niet altijd van elkaar weten wat hun bijdrage is aan het geheel. De fragmentatie leidt ertoe dat de patiënt zich vaak moet voegen naar de aanbieders van de zorg. Idealiter is de zorg samen met, maar minimaal rond, de patiënt georganiseerd, wisselen zorgaanbieders informatie uit en weten zij van elkaar wat zij doen. De beschikking als patiënt over een persoonlijke gezondheidsomgeving ondersteunt daarin. De patiënt heeft daarbij zeggenschap over zijn eigen informatie en beslist zelf met wie hij of zij de informatie deelt. Daarom moet digitaal het 'nieuwe normaal' worden en gaan we in tien concrete stappen elektronische gegevensuitwisseling wettelijk verplicht stellen. Zorgverleners en zorginstellingen worden verplicht tot digitale dossiervoering en tot de elektronische uitwisseling van gegevens en moeten daarbij voldoen aan voorschriften voor taal en techniek. Met het [Programma Elektronische gegevensuitwisseling in de Zorg](#) biedt VWS hierbij concrete ondersteuning.

In 2019 wordt gewerkt aan de vormgeving van de gebruikersregeling voor [MedMij](#). Het betreft een regeling die burgers in staat stelt om kosteloos een persoonlijke gezondheidsomgeving te kiezen en te gebruiken die voldoet aan de eisen van MedMij. Dit om te voldoen aan de e-healthdoelstelling uit het Regeerakkoord. De verwachte ingangsdatum van de regeling is 1 oktober 2019. De looptijd is tot 31 december 2020. De gereserveerde RA-middelen komen door de late inwerkingtreding van de regeling in 2019 niet geheel tot besteding, maar zijn in 2020 wel nodig.

[InZicht](#) is een versnellingsprogramma voor de digitale gegevensuitwisseling in de langdurige zorg die nu onvoldoende tot stand komt. Dit leidt tot onnodige registratielast, fouten in de overdracht en onvoldoende informatie voor cliënten en diens naasten. InZicht richt zich op gegevensuitwisseling.

InZicht heeft tot doel dat zorginstellingen standaarden inbouwen waardoor er sprake is van betere digitale gegevensuitwisseling tussen cliënt en zorgprofessional en tussen zorgprofessionals onderling in de langdurige zorg. Het programma voorziet in de implementatie van drie modules: persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO), het zorgen voor uitwisseling van verpleegkundige informatie door het inbouwen van de standaard eOverdracht en het zorgen voor uitwisseling van medicatiegegevens, door het aansluiten op het Medicatieproces.

Informatie

De minister is verantwoordelijk voor het stimuleren van veilige en betrouwbare informatie-uitwisseling en authenticatie/identificatie, evenals voor bewaking van een samenhangende basisinfrastructuur in de zorg. Dit uitgaande van het eenmalig slim vastleggen en hergebruiken van informatie, op basis van een met het zorgveld gedeelde prioritering. Hierbij heeft de minister

aandacht voor ontwikkelingen die een (internationale) elektronische gegevensuitwisseling versnellen en stimuleert hij het vertrouwen om data te laten werken voor de zorg. Dat betekent eraan werken dat mensen recht hebben op het organiseren van de eigen gegevens, afspraken om concurrentie op bezit van persoonlijke data te voorkomen en gestandaardiseerde vastlegging van data.

Rapportage actieprogramma Werken in de Zorg

VWS rapporteert tweemaal per jaar in de vorm van een voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer over het actieprogramma Werken in de Zorg. Het zwaartepunt van de aanpak ligt ook hier in de regio. Overal zijn regionale actieplannen aanpak tekorten (RAAT) gemaakt met een beeld van de regionale opgave, duidelijke ambities en concrete afspraken. Het verwachte personeelstekort in 2022 pakt op basis van de meest actuele prognoses lager uit en het aantal werknemers stijgt sinds de start van het actieprogramma. Over medewerkerstevredenheid en de mate waarin zij vinden dat ze goed zijn toegerust, komen in het najaar van 2019 de eerste meetresultaten tijdens het actieprogramma beschikbaar. Een actuele visuele weergave van alle kernindicatoren van het actieprogramma is [hier](#) te vinden onder het kopje 'Werken in de Zorg'.

De regio in beeld

Gelet op de toekomstige zorgvraag en het tegen grenzen aanlopen van de organiseerbaarheid van de zorg, wil VWS op tijd verkennen hoe de zorg organiseerbaar te houden blijft. Dat doet het ministerie in samenspraak met betrokken partijen. De overtuiging is dat dit vraagstuk vanuit de regio moet worden gezien. Daar moet de samenwerking plaatsvinden, tussen zorg- en hulpverleners, tussen hun organisaties en tussen gemeenten, verzekeraars en zorgkantoren als inkoopende partijen. Het primaat ligt immers in de praktijk en de ene regio is de andere niet. In de praktijk zien we dat de vraag en het aanbod per regio verschillend is. Ook de samenstelling en de ontwikkeling van de bevolking en de bevolkingsdichtheid varieert per regio, denk bijvoorbeeld aan krimpregio's versus groeiende steden. De geografie, infrastructuur en openbaar vervoer zijn ook verschillend. Hierdoor heeft elke regio zijn eigen mogelijkheden om de zorg te organiseren rond de mensen in een regio, waarbij sommige voorzieningen op bovenregionaal georganiseerd moeten worden.

Het is van belang dat elke regio in beeld krijgt wat nodig is. Dat kan vervolgens de samenwerking voeden en richting geven: wat is hier nodig, hoe gaan we dat bereiken, welke verantwoordelijkheid pakt eenieder op, hoe maken we het samen waar? In sommige regio's komt de gewenste samenwerking van de grond en werken partijen hard aan het organiseren van de Juiste Zorg op de Juiste Plek. Vaak is dat door urgentie gedreven, bijvoorbeeld in krimpggebieden of wanneer schaarste aan personeel tot keuzes dwingt. Dat is echter lang niet overal het geval. De urgentie wordt niet overal gevoeld of het ontbreekt aan visie hoe de (voor)zorg en ondersteuning in de regio slimmer en beter te organiseren. Omwille van de betaalbaarheid en de organiseerbaarheid van de zorg is er meer nodig. Het vraagt erom dat partijen in beweging komen, de beweging vormen.

De gezamenlijk bepaalde opgave in de regio vraagt vervolgens om een vertaling in de inkoopafspraken die gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren met zorgorganisaties maken. Zij hebben dus een belangrijke taak om de beweging naar de Juiste Zorg op de Juiste Plek te versterken en lonend te maken.

VWS heeft een datasite en vouchers beschikbaar gesteld om tot een goed regiobeeld te komen, het proces in de regio te ondersteunen en de betrokkenheid van patiënten mogelijk te maken. De bestuurlijke afspraak is ook dat een bestuurlijke interventie door de hoofdrolspelers van de hoofdlijnenakkoorden geboden is als de samenwerking in een regio niet op gang komt. Ook kunnen op dat niveau ervaringen worden gedeeld over wat regionaal werkt en wat niet, en wat beter op nationaal niveau te regelen valt. VWS wil meer inzicht in wat er in de regio's gebeurt. Een eerste inventarisatie van de gemaakte regiobeelden wordt begin 2020 opgemaakt. Om partijen samen te brengen en de samenwerking verder te brengen als dat nodig is. Om hulp te bieden bij concrete knelpunten. Op regionaal niveau als het kan, op nationaal niveau als het moet, waaronder in wet- en regelgeving. Daarmee is het Rijk onderdeel van de beweging en ook aanspreekbaar op de voortgang.

3. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid

Beleidsprioriteit: naar een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen

Met de aanpak [Leven Lang Ontwikkelen \(LLO\)](#) zet het kabinet stappen zodat mensen vitaal, flexibel en duurzaam inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Nooit eerder zijn zoveel maatregelen genomen om mensen te helpen hun problematische schulden de baas te worden en niet op achterstand te raken. Het kabinet wil meer mensen met een beperking aan het werk helpen en houden met de aanpak '[Het Breed Offensief](#)'. Stap voor stap verkleint het kabinet zo de tegenstellingen op de arbeidsmarkt en werkt het toe naar een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen.

Duurzame inzetbaarheid

Het kabinet wil werkgevers en werknemers ondersteunen bij het vormgeven van duurzaam inzetbaarheidsbeleid via een meerjarig integraal investeringsprogramma. Het kabinet stelt hiervoor structureel € 10 miljoen per jaar beschikbaar, als bijdrage aan beleid dat gericht is op gezond doorwerken tot het pensioen.

Het wordt tijdelijk mogelijk voor sociale partners om oudere werknemers die niet in staat zijn om gezond door te werken tot de AOW-leeftijd, eerder uit te laten treden. Sociale partners zullen per sector maatwerkafspraken maken over duurzame inzetbaarheid en de mogelijkheden om vervroegd uit te treden met gebruikmaking van de [tijdelijke RVU-vrijstelling](#). Het kabinet stelt voor deze maatwerkafspraken vanaf 2021 vier keer € 200 miljoen beschikbaar.

ESF-subsidie

Ten aanzien van de doelmatigheid van het beleid staat ook voor 2020 de evaluatie van de ESF-regeling Duurzame inzetbaarheid voor sectoren gepland.

Arbeidsmarktregio's en baankansen voor kwetsbare jongeren

Het kabinet geeft een extra impuls aan het creëren van baankansen voor kwetsbare jongeren uit het pro/vso-onderwijs. Hiervoor stelt de minister eenmalig € 17 miljoen beschikbaar aan de centrumgemeenten van de (UWV) arbeidsmarktregio's. In samenspraak met betrokken regiogemeenten en pro/vso-scholen moeten zij de genoemde impuls vorm en inhoud geven. Alle 35 centrumgemeenten hebben aangegeven hieraan mee te werken. De regio's ontvangen de financiële bijdrage vanuit het Rijk via een decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds. De middelen gaan naar de betreffende centrumgemeenten. Via de decembercirculaire 2018 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) worden de gemeenten geïnformeerd.

Het kabinet geeft de arbeidsmarktregio's in 2020 opnieuw een extra impuls met € 35 miljoen om werkzoekenden aan het werk te helpen. Dat gebeurt vanuit het programma '[Perspectief op werk](#)', waarbij ook het onderwijs is betrokken.

Kinderopvang: financiële ondersteuning aan werkende ouders en betere kwaliteit

De overheid hecht aan goede, veilige en financieel toegankelijke kinderopvang, zodat ouders arbeid en zorg kunnen combineren. In 2019 is structureel € 248 miljoen geïntensiveerd in de kinderopvangtoeslag. Het aantal kinderen in de kinderopvang neemt vooral in 2019 sterk toe als gevolg van de intensivering in de kinderopvangtoeslag en de gunstige conjuncturele ontwikkeling. De stijging is het grootst op de buitenschoolse opvang.

Het gebruik van kinderopvang (en daarmee ook de uitgaven) neemt in 2020 toe doordat ouders geleidelijk op het beleid reageren. Het aantal uren per kind stijgt in 2019 en 2020 bij de dagopvang en is in beide jaren vrijwel stabiel bij de buitenschoolse opvang. In latere jaren stijgen de uitgaven licht, met name als gevolg van een stijging van het gebruik van dagopvang. Deze stijging hangt samen met de verwachte toename van het aantal 0- tot 4-jarigen (CBS-bevolkingsprognose).

Uniforme opslag kinderopvang

De premieopslag kinderopvang voor 2020 blijft met 0,5 procent gelijk aan die in 2019. De verplichte werkgeversbijdrage kinderopvang wordt door werkgevers betaald door middel van een opslag op de Aof-premie. De Aof-premie is (voorlopig) vastgesteld op 6,79 procent. De definitieve vaststelling van de Aof-premie vindt plaats in oktober.

Wet langdurige zorg en Kinderopvangtoeslag

Het kabinet is voornemens om het recht op kinderopvangtoeslag uit te breiden voor huishoudens waarin de ene partner werkt en de andere partner een permanente Wlz-indicatie (Wet langdurige zorg) heeft. De reden hiervoor is dat deze partner niet kan werken en vaak – vanwege de eigen zorgbehoefte – ook niet in staat is om voor de kinderen te zorgen. De verwachting is dat de Tweede Kamer het wetsvoorstel waarin dit geregeld wordt in het voorjaar van 2020 toegestuurd krijgt. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2021.

4. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het oplopend lerarentekort in zowel basis- en voortgezet onderwijs als het middelbaar beroepsonderwijs vormt in 2020 een grote uitdaging voor de sector. Daarnaast gaat veel aandacht uit naar de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt. Door te investeren in flexibilisering van opleidingen, moet het onderwijs van de toekomst beter aansluiten op de samenleving en de arbeidsmarkt en wordt de doorlopende leerlijn van vmbo naar mbo en van mbo naar hbo gestimuleerd.

Arbeidsmarkt onderwijs

Het oplopende lerarentekort vormt een grote uitdaging om leerlingen op een goede manier op te leiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Samen met de sector- en vakorganisaties werkt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan de landelijke tafel lerarentekort om de instroom in de lerarenopleidingen te verhogen. Zowel op initiële instroom als op zij-instroom. Voor deze laatste categorie heeft het ministerie in 2020 € 21,2 miljoen beschikbaar gesteld.

Aansluiting arbeidsmarkt - onderwijs

Primair en voortgezet onderwijs

De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt blijft, conform het regeerakkoord, één van de prioriteiten van OCW. Komend jaar wordt verder gewerkt aan de herziening van het curriculum voor het primair en het voortgezet onderwijs. Het streven is dit af te bakenen tot een scherpere kern, zodat er voldoende tijd en ruimte vrij komt voor scholen om eigen keuzes te maken en aan te sluiten op de samenleving, arbeidsmarkt en het vervolgonderwijs.

Middelbaar onderwijs

Het middelbaar beroepsonderwijs heeft een belangrijke maatschappelijke en economische functie. Het is een leverancier van werknemers voor de arbeidsmarkt en het bereidt studenten adequaat voor op deelname aan de maatschappij. Ook is het een schakel tussen het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Met de mbo-sector is [het Bestuursakkoord 2018–2022 Trots, vertrouwen en lef](#) afgesloten. Het Bestuursakkoord bevat gezamenlijke ambities voor het mbo. Daarbij is er aandacht voor drie landelijke speerpunten:

- onderwijs dat voorbereidt op de arbeidsmarkt van de toekomst;
- gelijke kansen in het onderwijs (waaronder goede doorlopende leerlijnen);
- jongeren en (jong)volwassenen in een kwetsbare positie.

Ook voor het mbo heeft de aansluiting op de arbeidsmarkt prioriteit. Hiertoe dient het ministerie in het najaar van 2019 een wetsvoorstel in dat regelt dat mbo-studenten die uitvallen toch een bewijs meekrijgen van arbeidsmarktwaarde: een mbo-verklaring.

Hoger onderwijs

In de praktijk ziet OCW dat de aansluiting tussen het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt nog beter kan. Daarom heeft het ministerie de [Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs \(CDHO\)](#) gevraagd de macrodoelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod te analyseren. De Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek komt eind 2019 uit. Deze gaat onder meer in op flexibilisering van opleidingen en de aansluiting van het opleidingsaanbod op de arbeidsmarkt. Ook de manier waarop het hoger onderwijs studenten nog beter kan voorbereiden op de veranderende samenleving en arbeidsmarkt komt aan bod in de strategische agenda.

Doorlopende leerlijnen en loopbaanoriëntatie

Om de studiekeuze- en arbeidsmarktvoorlichting van (aankomende) mbo-studenten te verbeteren, zet het ministerie LOB-middelen (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding) in. Onder meer met de portal [Kies mbo](#). Er zijn investeringen in een betere loopbaanbegeleiding in de mbo-instellingen. Deze middelen kunnen ook ingezet worden voor activiteiten ten behoeve van doorstroom van mbo naar hbo.

Vmbo - mbo

In 2020 starten pilots en vakvernieuwingstrajecten om een praktijkgerichte component in de nieuwe vmbo-leerweg vorm te geven. Verder werkt OCW in het programma '[Sterk Beroepsonderwijs](#)', samen met de VO-raad, de Stichting Platforms VMBO en de MBO Raad, aan een betere aansluiting tussen vmbo en mbo. Ook wordt het wettelijk mogelijk dat vmbo-scholen en mbo-instellingen gezamenlijk doorlopende leerroutes aanbieden.

Mbo - hbo

Samen met het mbo, het voortgezet onderwijs en gemeenten start dit jaar een nieuwe regionale afspraken om voortijdig schoolverlaten (vsv) tegen te gaan. Daarnaast wordt ingezet op een betere doorstroming van mbo-studenten naar het hbo. Eén van de maatregelen die het ministerie hierin neemt, is het voeren van campagne tegen stagediscriminatie en het versterken van de (rechts)positie van studenten.

Leven lang ontwikkelen

In 2020 is in de OCW-begroting € 11,75 miljoen beschikbaar voor het verbeteren van de randvoorwaarden voor leven lang ontwikkelen. Het ministerie werkt samen met andere departementen, sociale partners, onderwijsinstellingen en andere stakeholders aan het realiseren van een doorbraak op dit thema. Hieronder valt een verkenning van een digitaal overzicht van scholingsmogelijkheden voor volwassenen en een programma flexibilisering in het mbo.

Flexibilisering van het beroepsonderwijs

Om meer maatwerk voor volwassenen te creëren, zal de stichting [Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#) (SBB) met de mbo-instellingen verder werken aan het ontwikkelen van certificaten voor beroepsgerichte onderdelen van kwalificaties. Met een indicator houdt het ministerie bij hoeveel 25- tot 64-jarigen deelnemen aan een leeractiviteit.

Flexibel mbo-onderwijs

Het ministerie beoogt het middelbaar beroepsonderwijs te flexibiliseren, zodat studenten eerder en beter toegerust beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt:

- Er starten acht regionale pilots om gediplomeerden van de entreeopleiding en mbo-2 te begeleiden bij hun eerste stappen op de arbeidsmarkt;
- Enkele jaren geleden zijn in het mbo de keuzedelen ingevoerd, keuzemodules waarmee studenten hun vakmanschap kunnen verbreden of verdiepen. Keuzedelen geven flexibiliteit. Ze kunnen snel worden ontwikkeld en spelen daarmee in op innovaties, maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften van de landelijke of regionale arbeidsmarkt. Volgend jaar werkt het ministerie hieraan verder, zodat de keuzedelen optimaal benut worden en aansluiten bij de flexibilisering en de wensen uit de regio;
- Er start een experiment met geregionaliseerde beroepsopleidingen. In deze opleidingen is een gedeelte van de opleiding niet landelijk vastgesteld maar regionaal, in samenwerking tussen onderwijsinstelling en het regionale bedrijfsleven. Het is de bedoeling dat deze opleidingen beter aansluiten op de regionale arbeidsmarkt, omdat de bedrijven meedenken over de opleiding en kunnen aangeven waar zij behoefte aan hebben;
- Om meer maatwerk voor volwassenen te creëren zal de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) met de mbo-instellingen verder werken aan het ontwikkelen van certificaten voor beroepsgerichte onderdelen van kwalificaties.

Flexibel hoger onderwijs

In het hoger onderwijs is het belangrijk dat het opleidingsaanbod responsief is en snel in kan spelen op veranderingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Instellingen kunnen daarom tussentijds hun opleidingen aanpassen, experimenteren met tracks en nieuwe opleidingen starten. Instellingen doen dit nu al volop. Er ontstaan bijvoorbeeld steeds meer brede en interdisciplinaire opleidingen, omdat hier steeds meer behoefte aan is. Daarnaast is er ook behoefte aan flexibelere opleidingen, bijvoorbeeld voor mensen die naast een baan nog onderwijs willen volgen. Dit maakt het ministerie mogelijk in het duale en deeltijd hbo-onderwijs via:

- [het experiment vraagfinanciering](#): in dit experiment maken studenten aanspraak op vouchers die zijn in te zetten bij bekostigde of niet bekostigde deelnemende opleidingen. Bekostigde instellingen hebben meer mogelijkheden voor flexibiliteit en vraaggerichtheid. Naar aanleiding van de tussenevaluatie is in april 2019 besloten de instroom in het experiment niet te verlengen. Studenten die tot eind augustus 2019 zijn ingestroomd bij opleidingen die deelnemen aan het experiment vraagfinanciering, kunnen tot het eind van het experiment (2024) aanspraak blijven maken op vouchers.
- [het experiment leeruitkomsten](#): de pilots zijn in 2016 van start gegaan en in 2017 en 2018 uitgebreid met meer opleidingen. Er nemen nu ongeveer 400 opleidingen van 20 hogescholen (publiek en privaat) deel aan de pilots flexibilisering.

De experimenten en pilots in het hoger onderwijs hebben eenzelfde doel: kennis opdoen over de effecten van meer maatwerk en vraaggerichtheid van het aanbod op de deelname en diplomering van volwassenen in het deeltijd- en duale onderwijs. De eindevaluatie van zowel het experiment als de pilots vindt in 2021 plaats.

Laaggeletterdheid

Voor de aanpak van laaggeletterdheid stelt het ministerie in 2020 middelen beschikbaar als bijdrage aan [het landelijke programma *Tel mee met Taal*](#). Dit programma wordt door de ministeries van OCW, SZW, VWS en BZK uitgevoerd en gefinancierd. Het totaal beschikbare bedrag voor dit programma is verhoogd, mede dankzij een intensivering van € 5 miljoen in het Regeerakkoord van het kabinet. Met dit programma worden onder andere gemeenten, aanbieders van cursussen, werkgevers, bibliotheken en maatschappelijke organisaties ondersteund om laaggeletterden te herkennen, door te verwijzen en te scholen.

Subsidies

Het ministerie van OCW stelt diverse subsidies beschikbaar, waarvan onderstaande relevant zijn voor de arbeidsmarkt van Zorg en Welzijn:

- De [subsidieregeling praktijkleren](#) is bedoeld om werkgevers te stimuleren praktijk- en werkpleerplaatsen aan te bieden. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die een werkgever maakt voor begeleiding. De subsidieregeling praktijkleren is in 2019 tot 2023 verlengd.
- [Regionaal investeringsfonds mbo \(RIF\)](#): Voor de periode 2019–2022 wordt het RIF voortgezet zodat aansluiting plaatsvindt bij de actuele uitdagingen van het mbo. Het RIF mbo stelt sinds 2014 middelen beschikbaar voor duurzame publiek-private samenwerking (pps) in het beroepsonderwijs. Mbo-instellingen, bedrijfsleven en bijvoorbeeld regionale overheden kunnen samen een aanvraag indienen. Sinds 2019 kunnen instellingen – naast nieuwe aanvragen – ook subsidie aanvragen voor het opschalen van lopende projecten. Voor de nieuwe regeling RIF mbo 2019–2022 wordt in totaal € 100 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 25 miljoen in 2020.

Open en online hoger onderwijs (hbo en wo): De regeling open en online hoger onderwijs 2018–2022 heeft twee doelstellingen. Namelijk het versterken van open en online onderwijs en het stimuleren van delen, hergebruiken en (door)ontwikkelen van open leermateriaal in vakcommunities. De regeling is bedoeld om instellingen, passend bij hun profiel, te laten experimenteren met verschillende vormen van open en online onderwijs.

5. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Vanuit de begroting van Economische Zaken en Klimaat (EZK) volgen geen nieuwe maatregelen die raken aan de arbeidsmarkt van Zorg en Welzijn. Wel worden de reeds ingezette maatregelen van EZK op dit gebied doorgezet in 2020.

Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei

Het programma '[Bedrijvenbeleid: innovatie en duurzaam ondernemen](#)' krijgt een andere naam: 'Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei'. Met deze wijziging wil het kabinet benadrukken dat het beleid zich niet alleen richt op innovaties die een toegevoegde waarde leveren, maar ook (deel)oplossingen bieden voor maatschappelijke vraagstukken. Waaronder op het terrein van Gezondheid en Zorg.

In 2020 en verder werkt EZK toe naar het realiseren van 25 missies, verdeeld over vier thema's: Energietransitie en Duurzaamheid, Landbouw, Water en Voedsel, Gezondheid en Zorg, Veiligheid. Ook zet het ministerie versterkt in op sleuteltechnologieën. Voor de 25 missies wordt verwezen naar de [kamerbrief rond innovatiebeleid en bedrijfslevenbeleid](#) van EZK van 26 april 2019. Voor Gezondheid en Zorg zijn hierin vier missies en één centrale missie vastgesteld.

Centrale missie: In 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30 procent afgenomen:

- In 2040 is de ziektelast als gevolg van een ongezonde leefstijl en ongezonde leefomgeving met 30 procent afgenomen;
- In 2030 wordt zorg 50 procent meer (of vaker) in de eigen leefomgeving (in plaats van in zorginstellingen) georganiseerd, samen met het netwerk rond mensen;
- In 2030 is van de mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking het deel dat naar wens en vermogen kan meedoen in de samenleving met 25 procent toegenomen;
- In 2030 is de kwaliteit van leven van mensen met dementie met 25 procent toegenomen.

Om de 25 missies te realiseren houdt EZK vast aan de ambitie om 2,5 procent van het BBP in te zetten voor R&D en stellen de topsectoren een Human Capital Agenda op. Ten behoeve van de activiteiten voor een gezamenlijke Human Capital Roadmap van de topsectoren is een bedrag van € 0,18 miljoen voor een bijdrage aan [Platform Bèatechniek \(PBT\)](#) gereserveerd.

Regionale en internationale samenwerking

EZK levert cofinanciering [voor subsidie van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling \(EFRO\)](#). Dit betreft inzet op regionale ontwikkeling en internationale samenwerking. Hierbij is ook aandacht voor gezondheid en arbeidsmarkt-vraagstukken:

- Regio Noord: Healthy ageing;
- Regio Oost: Health;
- Vlaanderen-NL: Life Sciences en arbeidsmobiliteit;

- Euregio Maas Rijn: Life Sciences & Health en Onderwijs, arbeidsmarkt en sociale inclusie.
- Duitsland-NL: Life Sciences & Health en sociaal culturele en territoriale grensoverschrijdende samenwerking.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Voor de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt investeert EZK in het Regionaal Investeringsfonds mbo. In 2020 betreft dit een bedrag van € 38 miljoen en dit loopt tot en met 2024 af naar € 25 miljoen.

6. Samenvatting van de maatregelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid

Kwetsbare personen, huiselijk geweld en kindermishandeling

De strafrechtketen wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de aanpak van de problemen van kwetsbare personen. Met de uitvoering van de Werkagenda Multiproblematiek 2018–2021 en het BKB Multiproblematiek versterkt het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) de aanpak van multiprobleemhuishoudens. JenV, dat hiertoe samenwerkt met de ministeries van OCW, VWS, BZK en SZW, gaat in 2020 in tien gemeenten werken aan verbetering van de bestaande aanpak.

In het programma '[Geweld hoort nergens thuis](#)' werkt JenV in 2020 samen met VWS, VNG en justitiepartners verder aan het stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Programma Maatwerk Multiprobleemhuishoudens richt zich op het versterken van de bijdrage van JenV aan de aanpak van multiprobleemhuishoudens. In het [programma Sociaal Domein](#) werkt JenV samen met gemeenten, departementen (VWS, SZW, BZK en OCW), professionals en maatschappelijke organisaties aan een betere aanpak van weerbarstige en domeinoverstijgende vraagstukken uit de lokale praktijk.

Mensenhandel

Binnen de aanpak van georganiseerde criminaliteit is er bijzondere aandacht voor de aanpak van mensenhandel. Eind 2018 is het interdepartementale programma '[Samen tegen Mensenhandel](#)' gepresenteerd. Daarin staan talloze maatregelen om de aanpak van seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting een stevige impuls te geven. Met deze maatregelen worden een drietal doelstellingen nagestreefd: 1.) het voorkomen van slachtofferschap, 2.) slachtoffers snel en adequaat signaleren en de benodigde zorg en ondersteuning geven en 3.) daders op allerlei manieren frustreren en aanpakken.

Prostitutiebeleid en seksuele misdrijven

Om de maatschappelijke positie van sekswerkers te versterken creëert het kabinet een wettelijke grondslag voor anonieme en laagdrempelige prostitutiegezondheidszorg.

De #MeToo-beweging toont hoe wijdverbreid seksueel grensoverschrijdend gedrag is en hoe ernstig en langdurig de gevolgen daarvan kunnen zijn. Naar verwachting in 2020 ontvangt de Tweede Kamer een wetsvoorstel met nieuwe strafbaarstellingen, waaronder seks tegen de wil van een persoon.

Jeugdbescherming en de kwaliteit van justitiële inrichtingen

Jeugdigen moeten garantie op bescherming hebben wanneer zij in hun ontwikkeling worden bedreigd. Het nemen van tijdige beslissingen is van belang, evenals het inzetten van de juiste hulp door de gezinsvoogd als de jeugdbescherming aan de slag gaat. Binnen het brede programma '[Zorg voor de Jeugd](#)' werkt JenV met VWS, gemeenten en brancheorganisaties aan maatregelen die het ingrijpen in gezinnen kunnen voorkomen en die – als ingrijpen toch nodig is – zorgen voor tijdige hulp en bescherming. Daarbij hoort ook het zoveel mogelijk terugdringen van de wachttijden, zoals die zich nu in veel regio's binnen de jeugdbeschermingsketen voordoen.

Daarnaast worden binnen het programma initiatieven genomen om de jeugdbescherming minder ingewikkeld en ook efficiënter te organiseren. In 2019 zijn daartoe zes pilots gestart die in 2020 doorlopen. Onder regie van gemeenten leveren betrokken instellingen een bijdrage aan een nieuwe, integrale aanpak om kinderen en gezinnen snel en duurzaam veiligheid te bieden. In de pilots worden rollen, taken en bevoegdheden kritisch bekeken met het oog op de resultaten, ook als dit het opzoeken van 'de randen' van bestaande bevoegdheden betekent. De uitkomsten van deze pilots worden benut om de jeugdbescherming eenvoudiger, sneller en zorgvuldig te organiseren.

De Jeugdwet schrijft voor dat een instelling die na 1 januari 2015 in opdracht van de gemeente de jeugdbescherming en jeugdreclassering uit wil voeren daartoe gecertificeerd moet zijn. De normen waaraan deze instellingen moeten voldoen zijn door JenV in samenspraak met de VNG en het werkveld gezamenlijk geformuleerd in het Normenkader. Dit ten behoeve van certificering van uitvoerende organisaties in jeugdbescherming en/of jeugdreclassering.

Forensische zorg en gevangeniswezen

Er zijn verschillende maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat er altijd zicht is op veiligheidsrisico's van gedetineerden met een veroordeling voor ernstige gewelds- en zedendelicten. Dit geldt ook voor personen die in aanmerking komen voor forensische zorg in 2019. Met de inmiddels gezette stappen zijn belangrijke randvoorwaarden voor de veiligheid van de forensische zorg gerealiseerd. In 2020 zet JenV deze koers voort. Het doel is om samen met de sector te komen tot een forensische zorgcultuur waarin zorg én veiligheid zijn ingebed in het dagelijks doen en denken. Dat vergt meerjarige aandacht van alle betrokkenen.

Beter benutten risicotaxatie- en screeningsinstrumenten

Risicotaxatie- en screeningsinstrumenten ter voorkoming van slachtoffer- en daderschap zijn van grote waarde als ze goed ingezet kunnen worden. Het delen van informatie tussen het zorg- en veiligheidsdomein is daarvoor een vereiste. Eind 2020 is een risicotaxatie-instrument beschikbaar in zowel het zorg- als veiligheidsdomein voor personen met risicovol en (ernstig) verward gedrag. Daarnaast wordt de persoonsgerichte aanpak in 2020 verder ontwikkeld en gefocust op personen met risicovol en ernstig verward gedrag. JenV stimuleert de Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVHH) om een Top X-aanpak te ontwikkelen.

